

Одеський національний університет імені І.І.Мечникова
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

О.В.Запорожченко

2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти перший (освітньо-професійний) рівень – бакалавр
Галузь знань 10 – природничі науки

(шифр і назва)

Спеціальність 104 - фізика та астрономія, 105 – прикладна фізика та наноматеріали, 014-середня освіта (фізика)

(шифр і назва)

Освітня програма фізика та астрономія, прикладна фізика та наноматеріали, середня освіта (фізика)

Вид дисципліни вибіркова

Факультет математики, фізики, та інформаційних технологій

(назва факультету)

2020 / 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою Радою факультету міжнародних відносин, політології та соціології «8» вересня 2020 року, Протокол №1

Розробники програми:
старший викладач Борисов М.Ю.

Навчальна програма затверджена на засіданні кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин.
Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Завідувач кафедри

_____

(підпис)

Якубовський С.О.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено навчально-методичною комісією (НМК) ФМВПС:

Протокол № 1 від “ 3 ” вересня _____ 2020 року

Голова НМК

_____

(підпис)

Хорошилов О.Ю.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Теорія економічного аналізу» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (освітньо-професійного) рівня вищої освіти (бакалавр). Галузь знань: 10 –“Природничі науки”. Спеціальність: 104 – “Фізика та астрономія”, 105-«Прикладна фізика та наноматеріали», «014- Середня освіта (фізика)».

Освітньо-професійна програма: “ Фізика та астрономія”. «Прикладна фізика та наноматеріали», Середня освіта (фізика).

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: засвоєння знань з методики вивчення та оцінювання результатів діяльності підприємств і організацій наукової та науково-виробничої сфери, обґрунтовувати їх плани і управлінські рішення, виявляти резерви підвищення ефективності їх роботи.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: формування у студентів вміння використовувати сучасні методи економічних досліджень і комплексного економічного аналізу, та формування наступних компетентностей
Інтегральна компетентність - здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми визначення рівня розробки, обґрунтованості, напруженості і виконання виробничої програми підприємства, його бізнес-планів на всіх стадіях їх розробки і виконання; виявлення позитивних і негативних факторів, які впливають на роботу підприємства.

Загальні компетентності:

ЗК1- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 2 - Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності, ЗК 7 - Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, ЗК-9 - Здатність працювати автономно,

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність використовувати методи і засоби теоретичного дослідження та математичного моделювання в професійній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 3

1.4. Загальна кількість годин 90

1.5. Характеристика навчальної дисципліни
Обов’язкова/за вибором
Денна форма навчання
Рік підготовки
3-й, 6 семестр
Лекції
20 год.
Практичні/семінарські
16
Лабораторні
Самостійна робота
54 год.

1.6. Заплановані результати навчання:

Згідно з освітньо-професійною програмою «Фізика та астрономія»

спеціальності 105 – « Прикладна фізика та наноматеріали» студенти можуть досягти наступних результатів навчання:

– Знати, розуміти та вміти застосовувати основні положення теорії економічного аналізу, зокрема, методи і принципи аналітичного дослідження, його методика та основні елементи; джерела і способи отримання необхідної фінансової інформації, методи її обробки, аналізу і зберігання для встановлення, аналізу, тлумачення, пояснення й класифікації суті та механізмів різноманітних економічних явищ і процесів для розв'язування складних спеціалізованих задач та практичних проблем з підприємницької діяльності.

– Знати і розуміти економічні основи функціонування підприємств різних типів: аналізувати, описувати, тлумачити та пояснювати основні економічні процеси діяльності підприємств;

- Мати базові навички самостійного навчання: вміти відшукувати потрібну інформацію в друкованих та електронних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та використовувати її для вирішення наукових і прикладних завдань.

- Мати базові навички проведення теоретичних та/або практичних досліджень з окремих сфер діяльності підприємств, що виконуються індивідуально (автономно) та/або у складі дослідницької групи.

- Розуміти значення економічного аналізу для забезпечення сталого розвитку виробництва.

- Розуміти історію та закономірності розвитку аналітичної діяльності в економіці.

Згідно з освітньо-професійною програмою «Прикладна фізика та наноматеріали»

- Знати і розуміти економічний аналіз на рівні, достатньому для прийняття відповідних рішень щодо спеціалізованих задач і практичних проблем підприємницької та виробничої діяльності.

- Відшукувати необхідну статистичну інформацію в документах звітності, електронних базах, інших джерелах, оцінювати надійність та релевантність інформації.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

3 рік, 6 семестр

Розділ 1. Теоретичні основи економічного аналізу

Тема 1. Вступ. Предмет та види економічного аналізу. Мета дисципліни та основні завдання. Основні етапи економічного аналізу. Його роль в управлінні господарством та підвищення ефективності виробництва. Економічний аналіз в умовах ринкової економіки. Види та напрями економічного аналізу. Основні категорії економічного аналізу. Ресурси, фактори (чинники), резерви виробництва, їх класифікація.

Тема 2. Метод і методика економічного аналізу. Особливості методу економічного аналізу. Характерні риси методи економічного аналізу. Класифікація методів економічного аналізу. Аналітичний метод і принципи аналітичного дослідження. Методика економічного аналізу та її основні елементи.

Тема 3. Інформаційна база економічного аналізу. Зміст і поняття інформації. Інформація як важливий ресурс сучасної ринкової економіки. Комерційна таємниця, її межі та значення для суб'єктів господарської діяльності. Організація і контроль потоків

інформаційного забезпечення виробництва. Характеристика і класифікація найважливіших видів інформації на підприємстві (організації).

Тема 4. Способи і прийоми економічного аналізу. Способи первинної обробки економічної інформації: деталізація, порівняння, групування, відносні і середні величини, динамічні ряди, балансові зіставлення. Статистичні методи, економіко-математичні методи, моделювання.

Тема 5. Аналіз організаційно-технічного рівня виробництва. Сутність і мета аналізу організаційно-технічного рівня й розвитку виробництва. Послідовність і основні етапи економічного аналізу організаційно-технічного рівня виробництва. Завдання аналізу організаційно-технічного рівня виробництва і прийоми аналізу.

Розділ 2. Фінансово-економічний аналіз.

Тема 1. Аналіз собівартості продукції. Значення, об'єкти та задачі аналізу собівартості продукції. Постійні та змінні витрати. Прямі та непрямі витрати. Трансакційні витрати. Аналіз витрат на гривну товарної продукції.

Тема 2. Аналіз витрат виробництва. Прямі матеріальні та трудові витрати, методика розрахунку їх впливу на собівартість продукції. Аналіз непрямих витрат виробництва. Амортизація.

Тема 3. Аналіз прибутку. Місце прибутку в системі узагальнюючих вартісних показників, його значення в оцінці та стимулюванні економічної ефективності роботи підприємства. Аналіз доходів і збитків, що не планується. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку й причин цього. Аналіз розподілу прибутку.

Тема 4. Аналіз рентабельності виробництва. Поняття рентабельності виробництва. Аналіз показників рентабельності: загальна рентабельність виробництва, реалізованої продукції, окремих виробів. Фактори зміни рентабельності, резерви рентабельності.

Тема 5. Аналіз фінансового стану підприємства. Значення, завдання й система інформаційного забезпечення аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. Місце аналізу фінансового стану в загальній системі аналізу господарської діяльності. Основні види аналізу фінансового стану. Способи та прийоми аналізу фінансового стану підприємства.

3. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин					
	Усього	Лек.	Пр.	Лаб.	Інд.	СР
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Теоретичні основи економічного аналізу						
Тема 1. Вступ. Предмет та види економічного аналізу.	4	2				2
Тема 2. Метод і методика економічного аналізу.	10	2	2			6
Тема 3. Інформаційна база економічного аналізу.	10	2	2			6
Тема 4. Способи і прийоми економічного аналізу.	10	2	2			6

Тема 5. Аналіз організаційно-технічного рівня виробництва.	10	2	2			6
Розділ 2. Фінансово-економічний аналіз						
Тема 1. Аналіз собівартості продук.	10	2	2			6
Тема 2. Аналіз витрат виробництва.	8	2	2			4
Тема 3. Аналіз прибутку.	8	2				6
Тема 4. Аналіз рентабельності виробництва	10	2	2			6
Тема 5. Аналіз фінансового стану підприємства	10	2	2			6
Усього годин	90	20	16			54

4. Теми лабораторних робіт

№	Назва теми	Кількість годин
1.	4	
2.	4	
3.	4	
4.	4	
5.	4	
6.	4	
7.	4	
8.	4	
9.	4	
10.	4	
11.	4	
12.	4	
13.	4	
14.	4	
15.	4	

5. Завдання для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Оперативний і перспективний аналіз.	2
2.	Бізнес-план, його призначення та складові.	6
3.	Класифікація, пошук та підрахунок резервів виробництва.	6
4.	Нагромадження, обробка, систематизація, зберігання й використання аналітичної інформації.	6
5.	Маркетинговий та інвестиційний аналіз	6
6.	Рівень собівартості, його фактори та їх аналіз.	6
7.	Альтернативні та трансакційні витрати.	4
8.	Прибуток, його фактори, їх класифікація і доцільність основних напрямків використання прибутку.	6

9.	Рентабельність і прибутковість.	6
10.	Продуктивність праці та її фактори	6

6. Індивідуальні завдання

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни використовуються словесні методи навчання, наочні методи навчання. Головним словесним методом навчання є лекція. Під час проведення лекцій використовуються наступні методи навчання: пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний; репродуктивний метод (репродукція - відтворення); метод проблемного викладу; частково-пошуковий, або евристичний метод.

Під час практичних занять використовуються наступні методи навчання частково-пошуковий, або евристичний метод; дискусійний метод. Під час самостійної роботи використовуються наступні методи навчання: дослідницький метод.

8. Методи контролю

Для кожної теми формами контролю навчальних здобутків студентів можуть бути поточний контроль: конспект з лекцій; оцінка активності роботи на лекціях; аудиторне поточне опитування; домашні завдання. Підсумковий семестровий контроль (іспит). Підсумкові бали для оцінки знань студентів за розділ розраховуються таким чином:

№	Вид роботи	Форма контролю	Число балів
1.	Відвідування лекцій	Конспект	1
3.	Сумма		1

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Екзамен	Сума		
Розділ 1								Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Індивідуальні завдання	Лабораторні роботи	Разом		
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8						
1	1	1	1	1	1	1	1		2	30	40	60	100
Розділ 2													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7							
1	1	1	1	1	1	1		3	30	40	60	100	

9. Критерії оцінювання навчальних досягнень

Підсумковий семестровий контроль (залік) проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить два теоретичних питання, кожне з яких оцінюється окремо за 30 бальною шкалою

Критерії оцінювання теоретичного питання:

- повна розгорнута відповідь – 30 балів;
- повна, але не розгорнута відповідь – 25 балів;
- повна, але не розгорнута відповідь, яка містить незначну помилку чи суперечність – 26 балів, за кожну наступну незначну помилку чи суперечність знімається 1 бал;
- неповна відповідь, яка не містить критичних помилок чи суперечностей – 20 балів, за кожну наступну незначну помилку чи суперечність знімається 1 бал;
- відповідь, що містить критичну помилку чи неточність, або відсутність відповіді оцінюється в 0 балів.

Кількість балів, що студент отримав на заліку, є сумою балів, що були отримані за кожне завдання з екзаменаційного білету.

Кінцева оцінка виставляється за сумою балів поточного та підсумкового контролю за шкалою, що наведена нижче.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка		
	За шкалою ЄКТС	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно	не зараховано
1-34	F		

10. Рекомендована література

Перелік навчально-методичної літератури

1. Основна література

1. Економічний аналіз / За ред. М.Г.Чумаченка. – К.: КНЕУ, 2001. – 540 с..
2. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: Навчально-методичний посібник: Навчальне видання КНЕУ, 2000.- 263 с.
3. Коробов М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств. – К.: Знання, 2000. – 378 с.
4. Рижиков В.С., Панків В.А. Економіка підприємства. – К.: Видавничий дім «Слово». 2004. -272 с.
5. Цигилик І.І. та інш. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства.- Центр навчальної літератури, 2004.- 123 с.

2. Додаткова література

1. Городянська Л. В. Відтворювані економічні ресурси: теорія та методологія обліку і аналізу [Текст] : монографія / Л. В. Городянська ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". - К. : КНЕУ, 2013. - 259 с.

2. Економічний аналіз: базовий курс для податкового аналітика : Навч. посібник для слухачів проф. прог. підвищення кваліфікації/ Міндоходів України; Упоряд. І. С. Санжаревська, С. М. Шаповал. — К.: ДП «СВІЦ Міндоходів України», 2013. — с. 800..

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. ukrstat.gov.ua
2. <http://ir.stu.cn.ua/bitstream/handle/123456789/16150/Теорія%20економічного%20аналізу.%20Методичні%20вказівки%20для%20практичних%20занять%20та%20самої%20роботи.pdf?sequence=1&isAllowed=y>